

معمای تعیین نرخ مناسب برای ارز مرجع

همزمان با افزایش قیمت ارز در بازار، کارشناسان به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنند هرچه زودتر نرخ جدید ارز مرجع را تعیین تکلیف کرده و به میزان کافی ارز به این نرخ در اختیار بازار قرار دهد.

همزمان با افزایش قیمت ارز در بازار، کارشناسان به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنند هرچه زودتر نرخ جدید ارز مرجع را تعیین تکلیف کرده و به میزان کافی ارز به این نرخ در اختیار بازار قرار دهد. به گزارش خبرنگار ما پس از اعلام رئیس کل بانک مرکزی مبنی بر افزایش قریب‌الوقوع نرخ ارز مرجع 1226 تومانی به ارقام بالاتر، قیمت‌ها در بازار آزاد ارز افزایش یافت و قیمت دلار با تحمل نوسانات فراوان به طور متوسط عصر دیروز روی 2150 تومان ایستاد.

در این شرایط کارشناسان به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنند هرچه زودتر قیمت جدید ارز مرجع را تعیین و اعلام کند. همچنین برنامه‌ای به دولت ارائه دهد تا برای جبران اثرات رشد قیمت ارز بر سطح عمومی قیمت‌ها و بهای کالاهای اساسی و فشار نیامدن به مردم تدبیری اندیشیده شود. با این حال پرسش بزرگ در این میان این است که بانک مرکزی با توسل به چه فرمول و محاسبه‌ای قیمت ارز مرجع را تعیین کند تا این قیمت برای تمام بخش‌های اقتصاد که تاثیرپذیری شدیدی از بهای ارز دارند، قابل تحمل و عمل باشد.

نزدیک به نرخ بازار

دکتر ولی‌الله سیف، مدیرعامل اسبق بانک ملی و مدیرعامل فعلی بانک کارآفرین در این باره به خبرنگار ما می‌گوید: واقعیت این است که نرخ مناسب ارز را به طور دقیق نمی‌توان پیش‌بینی کرد. نرخ واقعی ارز آن است که عرضه و تقاضا تعیین می‌کند لذا کسی هم قابلیت تعیین و اعلام آن را ندارد. نرخ مناسب ارز فقط قابل هدایت کردن است.

وی اظهار کرد: لذا به بانک مرکزی پیشنهاد می‌کنم در تعیین نرخ جدید ارز به ارقام بالا نگاه داشته باشد و سپس تلاش کند با مکانیسم عرضه و تقاضا نرخ‌ها را به کانال تعادلی هدایت کند. توجه داشته باشیم نرخ تعادلی نیز به معنای درج‌زدن نرخ ارز روی یک رقم نیست بلکه نرخی است که باید از واقعیت‌های اقتصاد کشور و بویژه تورم داخلی و تورم شرکای خارجی ما تاثیر بپذیرد.

سیف تصریح کرد: ما در دهه 80 تجربه خوبی برای کنترل قیمت ارز از طریق اجرای نظام شناور مدیریت شده داشتیم که همان را می‌توانیم تکرار کنیم.

اشکال در تداوم این نظام نیز از آنجا شروع شد که ما منطق این که نرخ ارز شناور را باید از واقعیت‌های اقتصاد و بویژه تورم تاثیر بپذیرد کنار گذاشتیم و در نتیجه قیمت ارز مرجع به تدریج با نرخ واقعی آن در بازار فاصله گرفت و سرانجام به صورت یک فنر فشرده شده، آزاد شد. وی افزود: لذا بانک مرکزی این بار باید حتی‌المقدور قیمت جدید مرجع را به قیمت بازار نزدیک و سپس آن را آرام آرام به تعادل برساند.

این مقام بانکی با اشاره به تدابیر جبرانی دولت برای کاهش اثرات این افزایش قیمت بر بهای کالاهای اساسی و مردم گفت: باید مبلغی از این مابه‌التفاوت قیمت جدید به مصرف‌کننده تخصیص یابد. این تخصیص هم می‌تواند به واردکننده کالا و هم می‌تواند به مصرف‌کننده برسد تا جبران‌کننده رشد قیمت‌ها باشد.

نرخ ارز را آزاد کنید

همچنین دکتر علی معنوی‌راد، کارشناس ارشد ارزی و نماینده پیشین ایران در بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول به خبرنگار ما گفت: بانک مرکزی باید اجازه دهد نرخ ارز را عرضه و تقاضای بازار تعیین کند. بارها گفته‌ام که تعیین نرخ ارز فرمول ندارد.

تجربه یکصد ساله دنیا نشان داده قیمت ارز فقط از طریق عرضه و تقاضا کشف می‌شود. دنیا تاکنون تمام نظام‌های چند نرخی و غیره را امتحان کرده و به این نکته رسیده است. هر گونه روش تعیین قیمت ارز بجز بازار، یا به فساد یا به کاهش سرمایه‌گذاری یا به رشد قیمت‌ها منجر می‌شود.

مدیرکل اسبق ارزی بانک مرکزی افزود: زمانی ما تا 15 نرخ ارز در کشور داشتیم و کمیته تخصیص ارز واقعا محل اعمال نفوذهای عجیبی شده بود. به طوری که یک‌بار به نام تجهیزات سرچاهی ارز گرفته و بنز آخرین مدل به کشور وارد کرده بودند.

وي تصريح کرد: لذا بانک مرکزی باید نرخ ارز را آزاد کرده یا بسیار به نرخ بازار آزاد نزدیک کند. آن گاه به همان نرخ حراج ارزی انجام دهد. تجربه‌ای که خیلی خوب در دنیا جواب داده است. به این ترتیب خواهید دید که عطش ارز خیلی زود فرو خواهد نشست.

وي با نفي پیشنهاد مطرح شده درباره راه‌اندازی بورس ارز گفت: بورس ارز اصلاً معنایی ندارد. در هیچ جای دنیا، بورس ارز وجود ندارد. اصلاً تالاری نیست که عرضه و تقاضای ارز در آن انجام شود. منظور از بورس ارزی که می‌گویند تبادل اوراق و اریزنامه یا همان پیمان ارزی صادرات است. این روش دست‌کم چهار بار در ایران امتحان شده و هر بار خسارات زیادی برجای گذاشته است؛ چراکه صادرکننده مجبور است ارزش را به روش یا قیمتی که تعیین می‌شود، بفروشد و این ده‌ها گرفتاری، فساد، اشتباه در محاسبه و ... ایجاد خواهد کرد.

معنوی‌راد خاطرنشان کرد: لذا باید این‌گونه تجربه‌های پرخطر و بی‌حاصل را کنار گذاشت و ضمن این‌که نرخ ارز را آزاد کرد، از حجم پول در گردش کاست.

در چهار ماهه امسال براساس یک اشتباه بزرگ، حجم پول ما به 370 هزار میلیارد تومان افزایش یافته است، لذا برای کنترل بازار ارز علاوه بر اصلاح قیمت باید این حجم پول را کنترل کرد.

وي افزود: در کنار آن نیز دولت باید رقم یارانه نقدی را افزایش داده یا یارانه را به واردکننده و مباشر کالاهای اساسی خود بدهد تا قیمت‌ها افزایش نیابد؛ هرچند افزایش قیمت بسیاری از کالاها اجتناب‌ناپذیر است.

از 1800 تومان بیشتر نباشد

از سوی دیگر محمدمهدی رئیس‌زاده، مشاور عالی بانکی اتاق تهران با اشاره به دامنه تعیین نرخ جدید ارز مرجع به خبرنگار ما گفت: به نظر می‌رسد قیمت جدید ارز مرجع نباید از 1500 تومان کمتر و از 1800 تومان بیشتر باشد. اما آنچه مهم‌تر از این قیمت است، تامین نیاز بازار و پاسخگویی به تقاضاست.

وي افزود: در کنار این دولت باید جو روانی ملت‌هت موجود را نیز کنترل کند؛ چرا که در غیر این صورت نرخ بازار آزاد مجدداً افزایش خواهد یافت. به عنوان مثال محدودیت‌های نگران‌کننده‌ای که از حدود دو ماه پیش در دسترسی‌تجار به موجودی حساب‌های ارزی‌شان ایجاد شده و ارز را به دو منشأ خارجی و داخلی تقسیم می‌کنند باید رفع شود؛ چرا که این محدودیت‌ها التهاب‌آفرین است و باعث فشار تقاضا بر بازار ارز می‌شود. در واقع ما اعتمادسازی جدی نیاز داریم.

وي اظهار کرد: حرکت به سوی نظام تک‌نرخي پسندیده است به شرطی که قیمت واقعی باشد و ارز به اندازه کافی در دسترس قرار داشته باشد.

برای کاهش فشار بر قیمت کالاها نیز اقدامات اعتباری برای مردم انجام شود. مثلاً کارت‌های خرید کالا توزیع شود که قابل نقد کردن نباشد و با آن بتوان فقط کالاهای خاصی را خریداری کرد. لذا رشد قیمت ارز مرجع در واقع باید در قالب یک بسته انجام شود که ملزومات همه بخش‌ها با هم در آن دیده شده باشد.